

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת מטות מסעי ♦ ב' אב תשע"ה

עלון 157 – שנת שמיטה

העלון יצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קידוש השם הי"ד

שנת החטא

"נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים" (במדבר לא, ב)

הקב"ה מצווה את בני ישראל "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים" (לא, ב) על כך שמדיין החטיאו את ישראל בשיטים. מצווה זו נוספת על מצוות "צרור את המדינים" (כה, יז) המוזכרת לפני כן. מדוע עם ישראל צריך שני ציוויים על נקמה במדין?

נבאר זאת במשל: משל לעשיר שהתמכר בנו לטיפה המרה (אלכוהול), וכאב לו הדבר, ועל כן שלח אותו לחכם, שהבטיח לו שיטפל בבנו עד שישנא ממש את הטיפה המרה (אלכוהול). אכן כעבור זמן קצר חזר הבן מן הטיפול ולא היה מחפש עוד בבית טיפה מרה.

יום אחד החליט האב לנסות את בנו, ולצורך הענין שלח אותו לחנות יינות, שיביא לו משם כמה חביות. הלך הבן אל החנות, וכשהריח את ריח היין, התחיל לשבור את כל החביות והבקבוקים. בעל החנות השתולל מכעס ושלח לקרוא לעשיר. כשהגיע העשיר וראה מה עולל בנו, שמח מאוד ואמר למוכר: אל תדאג, אשלם לך בעבור הנזק, ועם כל זה אני שמח, כי התברר לי עד כמה בני שונא את היין.

הנמשל: אם בני ישראל שונאים את החטא בלב שלם, הרי שילחמו בהתלהבות ומתוך נקמה גמורה במדינים, שהחטיאו אותם. אך אם עדיין יש בליבם חלק מתאוות החטא, יהיה רפיון במלחמתם ולא ילחמו בכל כוחם. לכן ניסה משה את ישראל לראות האם הם עדיין שונאים את החטא וילחמו בהתלהבות כנגד מדין וציווה עליהם ציווי נוסף, ועל זה נאמר: "ישמח צדיק כי חזה נקם".

"אמר הקב"ה לישראל: זרעו שש והשמיטו (בשנת) שבע, כדי שתדעו שהארץ שלי היא".

(גמרא, "סנהדרין" ל"ט, ע"א)

למשפחת כיתה יא/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה יא/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט כל הזכויות שמורות

הבית בשמיטה - הלכה למעשה

ספיחין

ספיחין - הם גידולים שגדלו מעצמם בשדה ישראל בשנה השביעית, ונקראים ספיחין משום שנספחים לשנה השישית - מן הגרגירים שנשרו בקציר השנה השישית.
מן התורה - גידולים אלו מותרים באכילה כפירות שביעית, וקדושים בקדושת שביעית. אלא שגזרו חז"ל שלא לאוכלם משום עוברי עבירה, שהיו זורעים בשנה השביעית, ואומרים שצמחו הגידולים מעצמם.
באיסור ספיחין נכלל גם מה שנאסף בשנה השמינית, עד שיעשה כיוצא בו, כלומר: אסור לאכלם עד הזמן שירק זה היה גדל אילו היה נזרע בשנה השמינית, ולכל המאוחר עד חנוכה של השנה השמינית.
בפירות האילן אין איסור ספיחין.

בכלל איסור ספיחין:

תבואה וקטניות א. תבואה וקטניות, שהגיעו לשליש גודלם בשנה השביעית (ואפילו שנזרעו בשישית).
ירקות ב. ירקות, שהתחילו לצמוח בשנה השביעית (כהכרעת מרן החזון איש). ויש הסוברים שכל ירק הנלקט בשנת השמיטה, אף שנזרע בשישית, יש בו איסור ספיחין.
מינים אלו אסורים - בין שהם מאכל אדם ובין שהם מאכל בהמה.
נמצא, שכל אלו הגידולים אסורים במאכל, ומצווה לעקרם גם אם גדלו מעצמם, ואין צריך לומר שאם נזרעו בשביעית, שהם אסורים.

שו"ת דבר השמיטה

שאלה:

במהלך עזרה שלי להורי במשק החקלאי שלהם, שתלתי 2 עצי נוי בגינה אחד דקל שאינו נושא פרי והשני אגוז מלך. הסיבה לכך היתה שהגינה היתה מוזנחת (מדובר בגינה של צימרים שמפרנסת את הבית) ולקוחות התלוננו כנגד המראה שלה. את השתילה ביצע פועל ערבי.
לאחר מכן נודע לי ששנת שמיטה עכשיו, רציתי לדעת מה יש לעשות עם העצים ששתל הפועל, ומה לעשות עם הצמחים שנותרו בעציצים?

תשובה:

הרמב"ם (שמיטה פ"א ה"ב) כתב, שהנוטע בשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור מפני שישראל חשודין על השביעית, אם תאמר בשוגג יקיים יאמר המזיד שוגג הייתי. מכאן שבעצי פרי יש חובת עקירה ואילו בעצי סרק יש מקילים ואינם מזקינים לעקור.

הרב יהודה הלוי עמיחי

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

יו"ל ע"י כיתה יא/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט כל הזכויות שמורות